ПРИСЛІВНИК.
СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИСЛІВНИКІВ

7 клас
Стрембицька Л.А.

ПРИГАДАЄМО!

Прислівник — це повнозначна, самостійна частина мови, що виражає ознаку дії, стан предмета або ознаку якості і відповідає на питання як? де? звідки? наскільки? якою мірою? Є незмінною.

На відміну від інших самостійних частин мови прислівник **не змінюється** ані за числами, ані за відмінками, не має він також і ознак роду.

Прислівник не має свого, властивого тільки йому лексичного значення. Воно зумовлене лексичними значеннями тих частин мови, від яких він утворюється (день- вдень, мій- по-моєму, осінь- восени).

Прислівники мають властиві тільки їм словотоворчі суфікси -о, -е (тепло, добре, важче), -и, -ому, -єму (по-братськи, по-моєму).

Прислівником називається незмінна самостійна частина мови. Вона виражає:

Ознаки дії, коли залежить від дієслова або його форми — дієприслівника:
злетіти (**як?**) *раптом; повернувшись* (**куди?**) *додому.*
У реченні виступає обставиною

Ознаку іншої ознаки, коли залежить від прикметника, дієприкметника або іншого прислівника: надзвичайно цікавий, урочисто проголошений, занадто голосно. У реченні виступає обставиною;

Ознаку предмета, коли залежить від іменника:
вікно (**яке?**) навпроти; кава (**яка?**) по-турецьки. Виступає в реченні означенням.

Примітка
Прислівники на -о, -е можуть мати ступені порівняння: *чисто, чистіше, найчистіше*

Розряди прислівників за значенням

	1	2	3	4	5	6
Розряд	**Способу дії**	**Місця**	**Часу**	**Причини**	**Мети**	**Міри і ступеня**
На які питання відповідає?	як?яким способом?	де?куди? звідки?	коли?від коли? з якого часу? до якого часу?	чому?з якої причини?	для чого?з якою метою?	скільки? наскільки? у якій мірі?

Приклади:

- *читати вголос;*
- *перебувати поблизу; піднявшись угору; приїхати здалеку;*
- *працювати щодня; здавна помічати; пам’ятати довіки;*
- *закричати спросоння; накричати згарячу;*
- *зробити наперекір;*
- *багато наслухавшись; поділити надвоє; надзвичайно вразливий.*

Без ступенів порівняння прислівників прислівників не обходиться жодна бесіда чи твір. Правильне утворення ступенів порівняння свідчить про грамотність та ерудованість.

Тому розгляньмо ці правила і більше не допускаймо помилок!

Ступенів порівняння є два — **вищий і найвищий.**

Як і в прикметниках, форми ступенів порівняння прислівників вказують на більшу міру вияву названої ознаки.

Порівняйте: розповісти докладно — розповісти докладніше — розповісти найдокладніше.

Кожен зі ступенів порівняння має дві форми — **просту і складену.**

ТВОРЕННЯ СТУПЕНІВ ПОРІВНЯННЯ ПРИСЛІВНИКІВ

СТУПІНЬ ПОРІВНЯННЯ	ФОРМИ СТУПЕНІВ ПОРІВНЯННЯ	ЯК ТВОРЯТЬСЯ	ПРИКЛАДИ
ВИЩИЙ	ПРОСТА	За допомогою суфіксів *-ш-*, *-іш-*	*Довго-довше* *Важливо - важливіше*
	СКЛАДЕНА	Додаванням до прислівників вищого ступеня слів ***більш, менш***	***Більш*** *важливо* ***Менш*** *важливо*
НАЙВИЩИЙ	ПРОСТА	За допомогою префікса ***най-*** (для підсилення можуть вживатися префікси *як-, що-*)	*Довше-**най**довше* *Важливіше – **най**важливіше* ***Най**швидше-**якнай**швидше*
	СКЛАДЕНА	Додаванням до прислівників слів ***найбільш, найменш***	*Найбільш рішуче,* *Найменш рішуче*

Зміни приголосних за творення вищого ступеня порівняння прикметників (прислівників)

Група приголосних	Суфікс, що додаємо	Зміни
[г], [ж], [з] *дорогий* *дужий* *вузький*	-ш-	[жч] *дорожчий* *дужчий* *вужчий*
[с] *високий* *красний (красивий)*	-ш-	[шч] — [щ] *вищий* *кращий*

Прочитати подані в трьох колонках народні прислів’я, вказати в кожному прислівники.

У прислів’ях якої з колонок прислівники вказують, що ознаку дії або ознаку іншої ознаки виражено більшою і найбільшою мірою?

Гірко Парасці на чужій ласці.	Чужа хата гірше ката.	Потайного собаки найгірш треба боятися.
Там добре, де нас нема.	Краще свої лати, ніж чужі шати.	В гостях добре, а дома найкраще.
Заліз кіт на сало і кричить: “Мало!”	Дожився: штани одні, а сорочок ще менше.	Дерево з глибоким корінням найменше боїться вітру.
Не дивись високо, бо запорошиш око.	Раз на віку трапилось черв’яку залізти на моркву, він і каже: “Я вище всіх!”	Порожній колосок стирчить найвище.

Прочитайте. В кожному з речень вкажіть прислівники вищого й найвищого ступенів порівняння.

I. Білі хвилі здіймались високо і знялися од вітру ще вище. (Леся Українка.)Тяжко вранці прокидаться, а ще тяжче вечора діждаться. Щастя – добре, але воля – краще. (Нар.творч.) Страшно безсило-малим чути себе перед смертю, але страшніше, коли ні за що вмерти. (Б.Олійник.) Прямого дерева у лісі багато, а кривого найбільше. (Нар.творч.)

II. Високо піднісся орел сизокрилий, все вище та вище до хмар золотих. (В.Самійленко.) Рипить корабель, стогне тяжко, здригається, наче конає, угору здіймається важко, ще важче уділ поринає. (Леся Українка.) Я рвонувся швидше вітру через луки (Б.Олійник.) Добре чути далеко, а зле ще далі. Де не є добре, а вдома найкраще. Проси не багато, а якнайбільше, а от бери, що дають. (Нар.творч.)

Перепишіть. Розкрийте дужки, утворивши вищий ступінь порівняння прислівників

- ✓ *Граніт (часто) залягає глибоко в землі.*
- ✓ *А сонце спускається все (низько та низько), наближається до гори все (багато та багато).*
- ✓ *Усі притихли і (пильно) розглядали людську постать, що наближалася.*

Усвідомлення здобутих знань у процесі практичної роботи.

Творчий диктант

Перший варіант утворює просту і складену форму вищого ступеня порівняння, а другий варіант – найвищого.

Весело, швидко, зручно, спокійно.

Вибірковий диктант

Випишіть лише ті прислівники, які мають ступені порівняння. Визначте усно ступінь порівняння.

Близько, вище, по-іншому, стрункo, мужньо, довше, самовпевнено, угору, найдовше, спочатку, високо, гірше, веселіше, завтра, найсмачніше

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Опрацювати: урок 48 стор. 119-122
Виконати: вправу 229 стор. 121